ORGANELE CU ATRIBUŢII DE ADMINISTRARE FISCALĂ

Vlad VLAICU,
doctor în drept, conferenţiar universitar (USM)

SUMMARY

In this article we initiate the research the bodies having the duty of Fiscal Administration and namely the State Fiscal Inspectorate - a specialized body that manages the fiscal area, the Centre for Combating Economic Crimes and Corruption – the body that has the same rights in the prosecution process as the Fiscal Inspectorate, the Customs Service – body, which collect customs taxes, and the Collection Service of taxes and fees within municipalities – the body that manages the fiscal sphere in the local area.

Organele care exercită atribuţii de administrare fiscală în Republica Moldova sunt Serviciul Fiscal de Stat; Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupţiei; Serviciul Vamal şi Serviciile de colectare a impozitelor şi taxelor din cadrul primăriilor.

În componenţa Serviciului Fiscal de Stat intră Inspectoratul Fiscal Principal de Stat care are în subordinea sa Inspectoratele fiscale de stat teritoriale.

Sarcina de bază a organului fiscal în conformitate cu art. 132 alin.(2) al Codului fiscal constă în exercitarea controlului asupra respectării legislaţiei fiscale, asupra calculării corecte, achitării depline şi la timp a obligaţiilor fiscale.

Printre atribuţiile de bază ale Inspectoratului Fiscal Principal de Stat este supravegherea activităţii inspectoratelor fiscale de stat teritoriale în vederea exercitării controlului fiscal; emite ordine, instrucţiuni şi alte acte în vederea executării legislaţiei fiscale; efectuează controale fiscale; organizează şi efectuează executarea silită a obligaţiilor fiscale; exercită controlul asupra respectării legislaţiei fiscale în activitatea organelor vamale şi serviciilor de colectare a impozitelor şi taxelor locale şi prezintă autorităţilor competente propuneri vizând tragerea la răspundere a funcţionarilor acestor autorităţi care au încălcat legislaţia fiscală; preîntâmpină, depistează şi curmă încălcările ce ţin de repatrierea mijloacelor băneşti, a mărfurilor şi serviciilor provenite din tranzacţiile economice externe etc.[1].

Printre atribuţiile de bază ale Inspectoratelor fiscale teritoriale sunt: întreprinderea măsurilor pentru asigurarea stingerii obligaţiilor fiscale; asigurarea evidenţei contribuabililor şi a obligaţiilor fiscale; efectuarea controalelor fiscale; efectuarea executării silite a obligaţiilor fiscale; sigilarea maşinilor de casă şi de control ale contribuabililor, ţinerea evidenţei lor, efectuarea controalelor privind utilizarea/neutilizarea lor de contribuabili la decontările în numerar etc.[2].

În procesul activităţii sale, organul fiscal are dreptul să efectueze controale asupra modului în care contribuabilii, organele vamale şi serviciile de colectare a impozitelor şi taxelor locale, alte persoane respectă legislaţia fiscală; în procesul controalelor fiscale, să ceară şi să primească gratuit de la orice persoană informaţii, date, documente, necesare în exercitarea atribuţiilor, cu excepţia informaţiilor care constituie secret de stat, precum şi copiile de pe ele, dacă acestea se anexează la actul de control; să efectueze vizite fiscale; să deschidă şi să examineze, să sigileze, după caz, indiferent de locul aflării lor, încăperile de producţie, depozitele, spaţiile comerciale şi alte locuri, cu excepţia domiciliului şi reşedinţei, folosite pentru obţinerea de venituri sau pentru întreţinerea obiectelor impozabile, altor obiecte, documentelor; să controleze autenticitatea datelor din documentele de evidenţă şi din dările de seamă fiscale ale contribuabilului; să constate încălcările legislaţiei fiscale şi să aplice măsurile prevăzute de legislaţie; să pornească în instanţele judecătoreşti competente acţiuni contra contribuabililor privind: anularea unor tranzacţii şi încasarea la buget a mijloacelor obţinute din aceste tranzacţii; să ceară şi să verifice lichidarea încălcării legislaţiei fiscale, să aplice, după caz, măsuri de constrângere; să primească în numerar impozite, taxe, majorări de întârziere (penalităţi) şi/sau amenzi; să suspende, în modul stabilit de lege, operaţiunile la conturile bancare ale contribuabilului, cu excepţia contului de împrumut şi a conturilor persoanelor fizice care nu sunt subiecţi ai activităţii de întreprinzător; să citeze la organul fiscal contribuabilul, persoana presupusă a fi subiectul impozitării, persoana cu funcţie de răspundere a contribuabilului, inclusiv responsabilul de evidenţa documentelor referitoare la persoana presupusă a fi subiectul impozitării pentru a depune mărturii, a prezenta documente şi informaţii în problema de interes pentru organul fiscal; în procesul determinării cuantumului impozitelor, taxelor, majorărilor de întârziere (penalită-

ţilor) şi/sau amenzilor ori a perceperii lor, să solicite de la instituţiile financiare prezentarea documentelor referitoare la clienţii acestora; să solicite efectuarea şi să efectueze controale fiscale în alte ţări în baza tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte; să solicite organelor competente din alte state informaţii despre activitatea contribuabililor fără acordul acestora din urmă etc.[3].

În scopul prevenirii şi depistării cazurilor de încălcare fiscală, inclusiv a cazurilor de eschivare de la stingerea obligaţiilor fiscale etc., organul fiscal poate institui posturi fiscale atât staţionare, cât şi mobile. Postul fiscal staţionar este amplasat într-un loc stabil şi special amenajat, pe când postul fiscal mobil se deplasează în raza teritoriului controlat[4].

Organul fiscal este în drept să revoce, să modifice sau să suspende, în condiţiile legislaţiei, actele sale cu caracter normativ şi cele cu caracter individual, dacă ele contravin legislaţiei. Actele inspectoratelor fiscale de stat teritoriale care contravin legislaţiei pot fi anulate, modificate sau suspendate şi de către Inspectoratul Fiscal Principal de Stat[5].

Cerinţele şi dispoziţiile legale ale funcţionarului fiscal sunt executorii pentru toate persoanele, inclusiv pentru cele cu funcţii de răspundere. Împiedicarea de a-şi exercita atribuţiile, ofensarea, ameninţarea, împotrivirea, violentarea, atentarea la viaţa, la sănătatea şi la averea funcţionarului fiscal, precum şi a rudelor lui apropiate, în timpul exercitării atribuţiilor sau în legătură cu aceasta atrag răspunderea prevăzută de lege[6].

Funcţionarul fiscal îşi exercită atribuţiile privind controlul fiscal la faţa locului sau privind executarea silită a obligaţiei fiscale în baza unei decizii emise de conducerea organului fiscal[7].

Printre obligaţiile de bază ale funcţionarului fiscal sunt: să acţioneze în strictă conformitate cu Constituţia Republicii Moldova şi cu legislaţia în vigoare; să trateze cu respect şi corectitudine contribuabilul şi alţi participanţi la raporturile fiscale; să popularizeze legislaţia fiscală; să informeze contribuabilul despre drepturile şi obligaţiile lui, despre impozitele şi taxele în vigoare, despre modul şi termenele lor de achitare; să primească şi să înregistreze cereri, comunicări şi alte informaţii despre încălcări fiscale şi să le verifice, după caz; să examineze petiţiile, cererile şi reclamaţiile contribuabililor în modul stabilit de lege; să ţină evidenţa contribuabililor şi a obligaţiilor fiscale; să efectueze controale fiscale şi să întocmească actele de rigoare; în cazul depistării unei încălcări fiscale şi neîndeplinirii cerinţelor legale ale funcţionarului fiscal, să emită decizii privind aplicarea de sancţiuni; să remită contribuabilului sau reprezentantului acestuia, în termenele prevăzute de legislaţia fiscală, decizia emisă[8].

Printre incompatibilităţi în cazul funcţionarului fiscal sunt: să deţină două funcţii în acelaşi timp sau să cumuleze altă muncă în întreprinderi etc., a căror activitate este controlată de organul fiscal în care el este angajat; să fie împuternicit al unor terţe persoane în organul fiscal în care el este angajat; să desfăşoare activitatea de întreprinzător sau să înlesnească o astfel de activitate în schimbul unor recompense etc., să aibă conturi nedeclarate în băncile din străinătate; să participe la grevele care dereglează funcţionarea autorităţilor publice respective[9].

Funcţionarii care au admis una din încălcările menţionate anterior se avertizează iar după o lună de zile din momentul avertizării, dacă nu abandonează activitatea, sunt concediaţi[10].

Funcţionarul fiscal concediat nu poate reprezenta în termen de 5 ani din momentul concedierii interesele persoanelor fizice sau juridice în problemele care au contribuit obiectul activităţii lui de serviciu şi sunt considerate ca secret fiscal sau alt secret ocrotit de lege[11].

Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupţiei şi organele sale teritoriale exercită atribuţii de administrare fiscală în limita drepturilor şi obligaţiilor prevăzute la art.6 şi 7 ale Legii cu privire la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupţiei. Astfel în procesul controalelor fiscale efectuate în cadrul urmăririi penale, organele Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupţiei dispun de drepturile organelor fiscale, iar angajaţii lor – de drepturile funcţionarului fiscal, inclusiv de dreptul de a calcula obligaţia fiscală şi de a o transmite organului fiscal pentru executare silită[12].

În atribuţiile centrului intră preîntâmpinarea, depistarea, cercetarea şi curmarea contravenţiilor şi infracţiunilor fiscale. Astfel, în procesul activităţii sale, însă numai în cadrul urmăririi penale, centrul are următoarele drepturi în domeniul fiscal, drepturi ce reies din art.7 al Legii cu privire la CCCEC: de a efectua controale fiscale asupra persoanelor fizice şi juridice care practică activitatea de întreprinzător; în cadrul controalelor, să sigileze casieriile şi aparatele de casă, încăperile şi locurile de păstrare a documentelor, a mijloacelor băneşti şi a bunurilor materiale; să reţină persoanele bănuite de comiterea infracţiunilor fiscale a căror examinare ţine de competenţa sa, să le ceară lămuriri, să le supună percheziţiei corporale, să le stabilească identitatea, să ridice obiectele şi documentele etc.; să aibă acces liber, iar în caz de impediment, să pătrundă în încăperile, pe teritoriul sau pe loturile de pământ ale persoanelor juridice, precum şi ale

persoanelor fizice, subiecți ai activității de întreprinzător; să suspende operațiunile persoanelor juridice, precum şi ale persoanelor fizice, subiecți ai activității de întreprinzător, pe conturi în bănci şi să sechestreze mijloacele băneşti, bunurile materiale; să solicite şi să primească din partea autorităților publice, instituțiilor financiare, agenților economici şi persoanelor fizice informațiile şi documentele necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin; să efectueze fotografierea, înregistrarea sonoră şi video a persoanelor reținute sau ținute sub arest pentru încălcarea legislației fiscale; să înainteze, conform legii, sesizări privind înlăturarea cauzelor şi condițiilor care au favorizat comiterea de infracțiuni fiscale; să folosească mijloacele de informare în masă pentru stabilirea circumstanțelor în care s-au comis infracțiunile, precum şi pentru urmărirea persoanelor care se eschivează de la urmărire penală şi judecată.

În cazul în care este depistată vreo încălcare a legislației, deciziile şi hotărârile privind calcularea obligațiilor fiscale, privind aplicarea amenzii şi altor sancțiuni sunt emise de conducătorii Centrului şi ai subdiviziunilor teritoriale, de adjuncții acestora şi sunt transmise organelor fiscale pentru executare silită în modul stabilit.

Serviciul Vamal. Organele vamale exercită atribuții de administrare fiscală potrivit Codului fiscal şi Codului vamal.

Organele vamale exercită drepturi ce țin de asigurarea stingerii obligațiilor fiscale aferente trecerii frontierei vamale şi/sau plasării mărfurilor în regim vamal.

Organele vamale au următoarele obligații: de a informa contribuabilul despre impozitele şi taxele în vigoare, despre modul şi termenele lor de achitare a acestora; de a informa contribuabilul despre drepturile şi obligațiile lui; de a elibera contribuabilului certificate privind stingerea obligației fiscale; de a nu divulga informațiile care constituie secret fiscal; de a prezenta organului fiscal documente şi informații privind respectarea legislației fiscale, calcularea şi vărsarea la buget a impozitelor şi taxelor percepute pentru trecerea frontierei vamale şi/sau plasării mărfurilor în regim vamal; de a ține evidența obligațiilor fiscale aferente trecerii frontierei vamale şi/sau plasării mărfurilor în regimul vamal respectiv[13].

Organele vamale trag la răspundere persoanele care au încălcat legislația fiscală la trecerea frontierei vamale şi/sau la plasarea mărfurilor în regim vamal.

Organul vamal are următoarele atribuții de bază în domeniul fiscal: lupta împotriva contrabandei, a încălcării legislației fiscale care se referă la trecerea mărfurilor peste frontiera vamală; contribuie la prevenirea şi combaterea spălării banilor etc.[14].

Serviciul de colectare a impozitelor şi taxelor funcționează în cadrul primăriilor şi are ca atribuții administrarea impozitelor şi taxelor locale.

Serviciul de colectare a impozitelor şi taxelor locale exercită atribuțiile referitor la evidența contribuabililor din acest teritoriu şi a obligațiilor fiscale ale acestora etc. Atribuțiile privind compensarea sau restituirea sumelor plătite în plus şi a sumelor care urmează a fi restituite, executarea silită a obligațiilor fiscale şi tragerea la răspundere pentru încălcări fiscale sunt exercitate în comun cu organul fiscal[15].

Serviciul de colectare a impozitelor şi taxelor locale este învestit cu dreptul de a efectua controale asupra respectării legislației fiscale; de a cere explicațiile şi informațiile de rigoare asupra problemei identificate în timpul controlului; de a aplica majorări de întârziere (penalități); de a încasa în numerar impozite, taxe, majorări de întârziere (penalități) şi/sau amenzi[16].

Serviciul de colectare a impozitelor şi taxelor locale este obligat să țină evidența contribuabililor, a impozitelor şi a penalităților fiscale; să transfere la buget sumele încasate ca impozite, taxe, majorări de întârziere (penalități), amenzi; să întocmească avizele de plată ale obligațiilor fiscale; să distribuie gratuit contribuabililor formulare tipizate de dări de seamă fiscale; să prezinte lunar, nu mai târziu de data de 3 a fiecărei luni, organului fiscal darea de seamă privind impozitele şi taxele administrate[17].

Note:

[1] *Codul fiscal al Republicii Moldova* nr. 1163-XIII din 24.04.1997, republicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* din 25.03.2005, ediție specială, art.133, alin.(1).

[2] Ibidem, art.133, alin.(2).

[3] Ibidem, art.134, alin.(1).

[4] Ibidem, art.134, alin.(2).

[5] Ibidem, art.134, alin.(3).

[6] Ibidem, art.134, alin.(4), (5).

[7] Ibidem, art.134, alin.(6).

[8] Ibidem, art.136.

[9] *Codul etic al funcționarului fiscal*, aprobat prin Ordinul Inspectoratului Fiscal Principal de Stat nr. 400 din 10 noiembrie 2008, pct.5.1.

[10] Ibidem.

[11] Ibidem.

[12] *Codul fiscal*, art.153(1) alin.(2); *Legea cu privire la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupției* (CCCEC) nr.1104 din 06.06.2002, în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* nr.91-94 din 27.06.2002, art. 7, pt.f.

[13] *Codul fiscal*, art.155.

[14] *Codul vamal al Republicii Moldova* nr.1149-XIV din 20.07.2000, republicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* din 01.01.2007, ediție specială, art. 11.

[15] *Codul fiscal*, art.156, alin.(2).

[16] Ibidem, art.157.

[17] Ibidem, art.158.